

Kritéria hodnocení písemné práce z českého jazyka

Kritéria hodnocení:

1) Rozsah písemné práce

Prvním a rozhodujícím kritériem, které stojí nad všemi ostatními, je rozsah. Rozsah písemné práce by měl činit nejméně 250 slov. Maximální počet slov není stanoven.

Délka konání písemné práce je 110 minut včetně zadání.

Za jedno slovo se považují mj. zkratky (např. SAZKA, ODS) či víceslovná vlastní jména (např. Jan Evangelista Purkyně, Nové Město nad Metují). Jedním slovem je i datum (např. 8. dubna 2021) a také adresa, příp. její část (např. Jana Kaplického 758, Vodičkova 18, 115 68 Praha 1), a složená přídavná jména (např. románsko-gotický).

Do písemné práce je možné funkčně začlenit i výchozí text. Nezapočítává se ovšem do rozsahu - stejně jako nadpis, který byl opsán ze zadání. Naopak originální nadpis nebo obsah výchozího textu převyprávěný vlastními slovy se do rozsahu počítají.

Do rozsahu písemné práce se zásadním způsobem promítají zadání slohového útvary a komunikační situace. Některé slohové útvary ze své podstaty vyžadují stručnost (např. Útvary administrativního stylu), proto je u nich nutné při psaní bedlivě sledovat počet slov. Jiné útvary (např. vypravování, úvaha) mohou být poměrně rozsáhlé, přičemž větší rozsah je zde plně funkční.

2) Kritérium 1

Toto kritérium hodnotí písemnou práci jako celek ve vztahu k zadání. Posuzuje, do jaké míry bylo zohledněno téma, a dále míru naplnění slohového útvary / komunikační situace.

Téma a slohový útvar / komunikační situace tvoří nedělitelnou jednotu. Jejich zpracování se poměřuje ve vztahu k sobě navzájem. Proto není možné při psaní tyto dvě skutečnosti od sebe oddělit a věnovat se pouze jedné z nich.

Kritérium 1A

Každé zadání má téma, určující obsah práce (o čem má žák psát). Při hodnocení se zvažuje, do jaké míry je téma naplněno a nakolik se jedná o zpracování tématu. Posuzuje se i způsob zpracování, pracuje se mj. s pojmem povrchnost. Sleduje se, do jaké míry jde zpracování tématu do hloubky problému (např. u úvahy), nebo detailnost zpracování (např. u popisu).

Pracuje se s pojmem funkčnost. Funkčnost se promítá do několika kritérií zároveň a v tomto případě je chápána jako přiměřenost, vhodnost zpracování textu ve vztahu k zadání - zda žák volí jazykové prostředky (slova, slovní spojení, ...) přiměřené zadání tématu. Funkční je např. Použití spisovných a neutrálních slov ve formálních textech,

dějové zkratky ve vypravování nebo naopak podrobný výčet jednotlivých částí předmětu v popise.

Pokud by téma nebylo respektováno a žák by zpracoval zcela jiné téma, bude práce hodnocena 0 body.

Kritérium 1B

Podobu písemné práce zásadním způsobem (vedle tématu) určuje zadaná komunikační situace / slohový útvar. Při jejím hodnocení se tedy posuzuje, do jaké míry žák naplňuje charakteristiku zadaného útvaru / komunikační situace.

Pojem komunikační situace je poněkud širší než pojem slohový útvar. Jedná se o souhrn okolností, za nichž se komunikace odehrává a které mají vliv na výslednou podobu textu. V zadání tak může být určena cílová skupina textu, příp. místo jeho uveřejnění. Požadované zpracování by mohlo znít např. Popis pracovního postupu výroby lapače na krky určený na web pro zahrádkáře. Žák by pak musel nejen napsat popis pracovního postupu, ale také zohlednit cílovou skupinu (zahrádkáře) a místo uveřejnění textu (webové stránky určené zahrádkářům).

Žák má při psaní písemné práce prokázat schopnost využít základní znaky jednotlivých funkčních stylů, slohových postupů a slohových útvarů a schopnost zvládnout komunikační situaci vymezenou zadáním. Proto je na kritérium 1B kladen velký důraz - jeho nesplnění znamená celkový neúspěch písemné práce. Jestliže tedy žák napíše práci, která není zadaným slohovým útvarem a odpovídá jiné komunikační situaci, je tato práce v kritériu 1B hodnocena 0 body.

3) Kritérium 2

U tohoto kritéria jsou v centru pozornosti jazykové prostředky.

Kritérium 2A

V této oblasti se sleduje žákova schopnost pracovat s jazykovými prostředky v souladu s jazykovou normou a kodifikačními příručkami. Písemná práce by měla být bez pravopisných a tvaroslovných chyb. Pokud se v ní chyby vyskytnou, je žák penalizován. Pravopisné a tvaroslovné chyby se přitom sčítají. Započítávány jsou i chyby v interpunkci a v zápisu přímé řeči.

Rozlišují se malé a hrubé chyby. Dvě malé chyby se počítají za jednu hrubou chybu. Pokud se v práci vyskytne deset a více hrubých chyb, je v kritériu 2A hodnocena 0 body.

Kritérium 2B

Toto kritérium zkoumá rozsah, pestrost a vhodnost jazykových prostředků ve vztahu k zadanému slohovému útvarem a ke komunikační situaci.

Posuzuje se, do jaké míry žák pracuje se synonymií, jak rozmanité jazykové prostředky volí a nakolik jsou funkční ve vztahu k zadanému slohovému útvarem, ke komunikační situaci a k tématu. Důležité je i to, zda zvolená slovní zásoba nebrání porozumění textu.

Každá komunikační situace a každý slohový útvar vyžadují jiné jazykové prostředky. Jestliže např. Ve vypravování můžeme využívat všechny útvary národního jazyka, tedy spisovné i nespisovné (je-li to funkční), ve formálním dopise je nutné používat pouze slova spisovná a stylově neutrální. Dále je třeba respektovat, že se jedná o psaný text, který z hlediska volby jazykových prostředků podléhá určitým pravidlům. Proto není možné používat výrazy typické pro mluvený jazyk.

V kritériu 2B se dále hodnotí věcná správnost a přesnost jazykových prostředků. Žák by si měl vždy uvědomovat, co použítá slova označují, a rozdíly mezi jednotlivými výrazy (např. stylovou různost synonym označujících tutéž skutečnost).

4) Kritérium 3

Uvedené kritérium posuzuje několik důležitých aspektů písemné práce. Právě v něm se ukazuje, do jaké míry má žák svůj text promyšlen po stránce výstavby (kompozice) a obsahu. Hodnotí se, zda na sebe jednotlivé informace navazují a zda jsou uváděné argumenty logické a informace pravdivé (v případě, že to vyžaduje zadaný slohový útvar). Z toho vyplývá, že se jedná o kritérium, které je úzce spojeno s kritériem 1.

Kritérium 3A

Toto kritérium se zaměřuje na výstavbu vět a souvětí, dále také hodnotí textovou návaznost. Sleduje, jaké typy vět a souvětí žák používá, jaké vazby mezi nimi vytváří, zda jsou odchylky od pravidelné větné stavby záměrné, nebo pramení z neznanosti principu skladby, a jsou tedy chybné.

Kritérium 3B

Zde se sleduje kompozice písemné práce a její smysluplné členění na odstavce. Z práce by mělo být jasně, kde je úvod, kde vlastní text a kde závěr. To by se mělo odrazit i v grafickém zpracování. Členění textu totiž čtenáři pomáhá se v textu zorientovat a přispívá k jeho čtenářskému komfortu. Posuzuje se i argumentace, s níž žák pracuje. Hodnocena je její logičnost/nelogičnost a také věcná správnost uváděných informací (u slohových útvarů, které jsou na ní založeny, např. u odborného popisu, popisu pracovního postupu, referátů).

Může se stát, že se v práci objeví nečitelná místa. I to se promítá do kritéria 3B (pokud nejde o maskovací manévry v oblasti pravopisu, když žák píše tak, aby nebyly rozpoznány pravopisné a tvaroslovné chyby - to se promítá do hodnocení kritéria 2A)

Hodnocení písemné práce:

Práce je nejprve posuzována jako celek, teprve poté jsou hodnoceny jednotlivé jevy v rámci některého z šesti kritérií, přičemž se berou v úvahu klady i zápory písemné práce. Jedna chyba či nedostatek se penalizuje vždy jen v jednom kritériu.

Každé z šesti dílčích kritérií (1A, 1B, 2A, 2B, 3A, 3B) je hodnoceno 0-5 body.
Maximálně může žák získat 30 bodů.

30-26 bodů - výborný
25-22 bodů - chvalitebný
21-18 bodů - dobrý
17-13 bodů - dostatečný
13 - 0 bodů – nedostatečný

V Praze dne 27.3.2025

HOTELOVÁ ŠKOLA
A GYMNAZIUM RADLICKÁ
Radlická 591/115, 158 00 Praha 5
ředitel školy

Mgr. Pavel Olšovský, MBA
ředitel HŠ a Gymnázium Radlická